

Dins un obrador de la ciutat, treballàvem el mestre picapedrer i un fadrí deixeble seu.

El mestre tenia a contracta l'acabament de la construcció del Portal dels Apòstols de la Seu Vella i la façana de l'Hospital de Santa Maria. Ensems el mestre esculpia una imatge de la Mare de Déu per al nínxol sobre la porta de l'hospital esmentat i el fadrí en treballava un altra que hauria de presidir el portal dels Apòstols.

Mentre treballaven, el Mestre no parava de mirar l'escultura del seu deixeble. I en feia comparació amb la seva.

-Caram, aquest fadrí ! De primer me'n reia. Però ara, refosca ! – I així fins acabar l'obra. L'escultor havia construït una estàtua perfecta. Quins plecs mes ben traçats que queien del vestit ! Que escaients tots els detalls! Tampoc no li mancava gràcia ni harmonia. I, en canvi, no estava content de la seva obra. I no parava d'esguardar la imatge que cisellava els seu deixeble.

-Oh, aquell rostre ! Els ulls, l'esguard ! Tanmateix, aquesta Madona és una imatge més plena de vida! –exclamava.

El mestre no en dubtava pas que la seva escultura era potser millor en proporcions i en detalls. Però li mancava l'alè diví que tenia l'altra.

I dins el seu cor, el mestre començà a covar aquella enveja, pròpia dels homes que se senten superats per un inferior.

El fadrí, un cop va enllestir el seu treball, adonant-se de les llambregades de l'escultor, exclamà:

-Oh Mestre. Que us sembla ?

El picapedrer engelosit no li va contestar. Ni ho haguera pogut fer. Encès d'ira, prengué la maceta del damunt del banc i la llança contra el front de la Verge. Però l'eina, de rebot, va tornar a la testa del Mestre, el qual caigué a terra mort instantàniament.

Entre tant, al rostre de la Verge eixí una contusió moradenc, és a dir, un blau. Per això els lleidatans anomenen aquesta bellíssima imatge, la Mare de Déu del Blau.

I per més que hom hagi volgut pintar i repintar l'estàtua cada vegada li surt al front el mateix blau i moradenc, persuasiu del mal geni d'aquell escultor envejós, que de retruc va rebre el càstig. Per aquest altra raó la imatge es coneguda també com la Mare de Déu del Miracle.

La llegenda de la Mare de Déu del Blau es relativament moderna. Heu d'advertir que ambdues imatges, la que presidia el pòrtic dels Apòstols i la de l'Hospital de Santa Maria són fetes en èpoques ben distintes. La primera és construïda pels vols de l'any 1392 i fou obra de Guillem de Solivella, autor també de les figures de l'esmentat pòrtic (Bergós, La Catedral Vella de Lleida, 214 Barcelona. Ed. Barcino, 1928).

La segona no seria esculpida fins gairebé un segle després, tal vegada és obra de Gabriel Borrell que treballa a l'hospital fins a l'any 1519. Les figures del Pòrtic dels Apòstols foren policromades durant la reforma arquitectònica de 1490 a 1494 per Francesc Gomar, mestre d'obra de la Seu (Lladonosa, Manuel Montsuar, 291-314, Lleida 1950) En la contracta d'aquestes obres hem trobat la cita més antiga de la imatge, on se l'anomenava, la Maria:

“item: se obligue dit mestre de reparar tot lo Portal de imatges, com de pla, exceptat ahon hage de mester or, argent, atzur ho colors, comprès los Apòstols, la Maria, claravolles, leratges, fullatges e qualsevulla altra imaginaria” (Lladonosa “el Pòrtico de los Apostoles”, “Ilerda”, VI, 123-141, Lleida 1947)

L'any 1749, en recollir de la Seu el material litúrgic, els Apòstols i la Mare de Déu del Blau van ser traslladats a l'església de Sant Pau, llavors acabada d'inaugurar. Més tard els Apòstols

foren custodiats al Seminari, però la Imatge de la Verge tingué altar i culte propi en dita església. Es d'aquest temps que comença a circular la llegenda del Blau. El primer en recollir-la fou Nicolau Olives, secretari municipal l'any 1836 i iniciador dels estudis històrics a Lleida amb criteris moderns. Posteriorment la veiem esmentada al'obra de P. Pifarrer, Recuerdos y bellezas de Espanya Vol 1 317 (Barcelona, 1839). També a España Mariana, Partido de Lérida pàgina 86-7; Playan, Apuntes, 218; Borràs, Efemerides; Roca i Florejacs, La Seo de Lérida 76 (Lleida, 1911), i Bergós, La Catedral Vella 178

Josep Lladonosa - LLEGENDARI LLEIDATÀ - Centre Comarcal de Lleida 1968